

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Syria

Konflikten i Damaskus – En tidslinje

8. september 2020

© Landinfo 2020

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivaretatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Damascus and its surroundings witnessed extensive armed conflict between 2012 and 2018. Since late 2012, armed rebel groups managed to take control over various suburbs around the city. In spring of 2018, the Syrian army retook all remaining rebel held areas in and around Damascus.

Sammendrag

Damaskus og omkringliggende områder var mellom 2012 og 2018 gjenstand for omfattende krigshandlinger. Væpnede opprørsgrupper tok fra slutten av 2012 kontroll over en rekke forsteder rundt byen. Våren 2018 klarte den syriske regjeringshæren å gjenvinne kontrollen over alle bydeler som opprørerne tidligere hadde kontrollert.

Innhold

1 Innledning.....	6
1.1 Om kildesituasjonen	6
1.2 Geografisk avgrensning.....	6
2 Kort beskrivelse av Damaskus	7
2.1 Geografi	7
2.2 Byens befolkning.....	8
3 Territoriell kontroll – En tidslinje.....	9
3.1 2011–2012: Demonstrasjoner og opptøyer.....	9
3.2 2012–2013: Opprørerne tar kontroll over forstedene	10
3.3 2013–2015: Den syriske hærens motoffensiv og beleiringer	12
3.4 2016–2018: Sentralregjeringen gjenvinner kontrollen	14
3.5 Territoriell kontroll oppsummert	15
4 Referanser	16

1 Innledning

Syrias hovedstad, Damaskus, og omkringliggende områder var mellom 2012 og 2018 gjenstand for omfattende krigshandlinger. Væpnede opprørsgrupper tok fra slutten av 2012 kontroll over en rekke forsteder rundt byen. Våren 2018 klarte den syriske regjeringshæren å gjenvinne kontrollen over alle bydeler som opprørerne tidligere hadde kontrollert.

Dette notatet omhandler Damaskus, og gir innledningsvis en kort beskrivelse av byens geografi. Deretter presenteres en tidslinje over utviklingen i Damaskus siden borgerkrigens begynnelse i 2011 og frem til i dag, med vekt på territoriell kontroll mellom de stridende partene.

Notatet er utarbeidet på bakgrunn av en større bestilling fra Utlendingsdirektoratet hvor Landinfo blant annet ble bedt om å utarbeide en tidslinje over konflikten i Damaskus-området.

1.1 Om kildesituasjonen

Informasjonen i notatet er hentet fra presseoppslag, akademiske publikasjoner og rapporter fra en lang rekke internasjonale organisasjoner og forskningsinstitusjoner som har beskrevet situasjonen i Damaskus i løpet av krigsårene. Disse rapportene er i sin tur basert på informasjon fra blant annet presseoppslag og uttalelser som de stridende partene selv har kommet med.

Det har ofte vært vanskelig for journalister og andre observatører å verifisere informasjon fra førstehåndsvitner til konflikthendelser på grunn av begrenset tilgang til Syria. Også informasjon som stammer fra de stridende partene er vanskelig å etterprøve. Disse forholdene åpner for feilinformasjon. Samtidig synes det å være relativt bred enighet om de store linjene, fordi flere uavhengige kilder ofte kommer med samstemte beskrivelser av viktige hendelser. Vi mener derfor at rapportene som denne publikasjonen bygger på, inneholder noenlunde korrekte gjengivelser av hovedlinjene i konfliktens forløp.

1.2 Geografisk avgrensning

Syria består av fjorten provinser. Damaskus by, *Dimashq*, er en egen provins, mens områdene som omslutter byen på alle kanter, *Rif Dimashq* (heretter: Rurale Damaskus)¹, er en egen provins. Damaskus har de siste femti årene vokst utover provinsens grenser. Byen er i dag sammenføyd med områder utenfor provinsgrensene i så stor grad at det er vanskelig å skille urbane områder innenfor og utenfor byens administrative grenser (Abdin 2017, s. 900). Det er dermed naturlig å se Damaskus og omkringliggende urbane områder i Rurale Damaskus under ett.

¹ Ordet *rif* kan oversettes med 'rural' eller 'landsbygd'. På engelsk brukes som regel betegnelsen 'Rural Damascus' om provinsen.

Notatet er derfor ikke begrenset til Damaskus-provinsen alene, men omtaler også, der det er naturlig, byområder utenfor provinsgrensene.

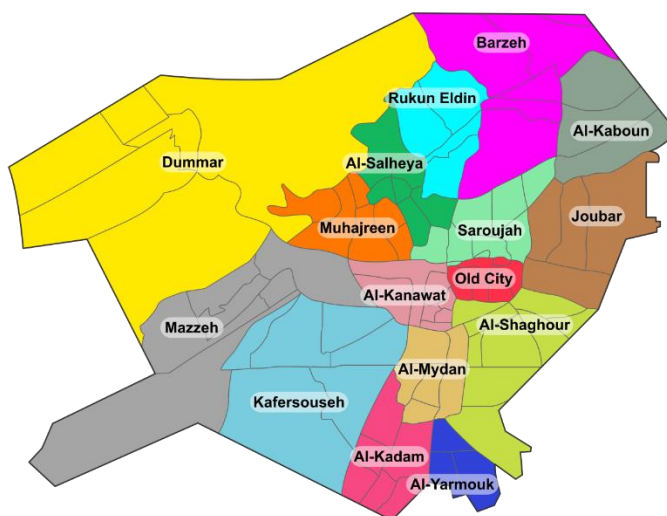
2 Kort beskrivelse av Damaskus

2.1 Geografi

Damaskus er Syrias hovedstad og ligger sørvest i landet ved foten av Antilibanon-fjellene, som omslutter byen i nord og vest. Øst for byen ligger Badia-ørkenen som strekker seg hele veien inn i Irak. Damaskus har hatt permanent bosetting i mer enn fire tusen år. Området som byen vokste frem i, er en naturlig oase i et ellers relativt tørt område hvor det stort sett kun kommer nedbør om vinteren.

Flere elver som renner ned fra Antilibanon-fjellene, hvorav Barada-elven er den viktigste, gir vann til byen og til det som omtales som Al-Ghuta, et jordbruksområde på slettene sør og øst for byen. De siste femti årene har en kraftig befolkningsvekst og urban ekspansjon ført til at mye av grøntområdene i Ghuta har blitt forvandlet til urbane områder (Irgens 2000; Rabbat 2020; Synaps 2020). Al-Ghuta ligger utenfor provinsgrensene til Damaskus i provinsen Rurale Damaskus, og deles gjerne inn i Vest-Ghuta sørvest for byen, med bydelene Darayya og Muadamiya, og Øst-Ghuta, et større område øst for byen som blant annet inkluderer byene Duma, Harasta, Zamalka og Kafr Batna.

Damaskus provins er administrativt inndelt i seksten kommuner (municipal districts), som i sin tur er inndelt i nittifem nabolag (neighbourhoods) (Abdin 2017, s. 899–901). Følgende kart viser de seksten kommunene i Damaskus:

Kilde: Goran tek-en, Wikipedia 2014.

FN har utarbeidet en mer [detaljert oversikt over byens nabolag](#).

FN har også utarbeidet et tilsvarende kart som viser [hele provinsen Rurale Damaskus](#).

2.2 Byens befolkning

Provinsen Damaskus har en befolkning på mellom halvannen og to millioner personer. Rurale Damaskus anslås å ha i overkant av tre millioner innbyggere, men denne provinsen strekker seg ut over et større geografisk område slik at kun en del av provinsens befolkning bor i umiddelbar nærhet til Damaskus by. Mange av innbyggerne i både Damaskus og Rurale Damaskus har blitt fordrevet i løpet av krigen. Damaskus hadde om lag 650 000 internfordrevne ved utgangen av 2017 (Central Bureau of Statistics u.å.; UNHCR 2017, s. 1).

Damaskus var allerede før krigen preget av tydelige forskjeller mellom bydeler og en sosioøkonomisk og etno-religiøs segregering. Denne strukturen ble opprettet og forsterket over tid ved at grupper som innvandret til hovedstaden, bosatte seg i nabolag som var dominert av den samme sosioøkonomiske og etno-religiøse gruppen som dem selv. Den dag i dag er sentrale og nordvestlige deler av byen dominert av nabolag med relativt høy sosial status og høy standard på boligene. Sør og øst domineres av lav sosioøkonomisk status og utpreget uformell boligbygging uten formelle tillatelser og utenfor rammene av eksisterende arealplaner (Wind & Ibrahim 2020, s. 2–4).

Enkelte bydeler domineres dessuten av en bestemt etno-religiøs gruppe. Kristne dominerer østlige deler av gamlebyen og tilgrensende områder nord for gamlebyen. Alawitter utgjør en stor del av innbyggerne i Mazzeh vest i byen, drusere dominerer bydelen Jaramana i øst, palestinerne Yarmuk sør for sentrum og kurdere blant annet Rukn ad-Din nordøst i byen (Wind & Ibrahim 2020, s. 3–4).

Den etniske og sosioøkonomiske segregeringen kom klart til uttrykk da opprøret brøt ut i 2011. I Damaskus tok ikke minoritetsgruppene eller det sunnimuslimske borgerskapet fra de økonomisk bedrestilte bydelene del i opprøret i særlig grad. Denne delen av befolkningen i Damaskus ønsket ikke å assosiere seg med opposisjonen som kom til å dominere i de fattigere sunnimuslimske bydelene. Lignende tendenser gjorde seg gjeldende i andre byer som Aleppo og Latakia (Balanche 2018, s. 8, 32).

3 Territoriell kontroll – En tidslinje

Siden opprøret startet i 2011, har konfliktlinjene i Damaskus-området skiftet og gått gjennom ulike faser, som beskrives nærmere i de påfølgende underkapitlene, og kan oppsummeres som følger:

- **April 2011–høsten 2012:** Demonstrasjoner og etter hvert væpnede sammenstøt i og rundt Damaskus, men sentralregjeringen beholdt overordnet kontroll.
- **November 2012–august 2013:** Opprørsgrupper tok kontroll over en rekke byer og forsteder rundt Damaskus i provinsen Rurale Damaskus og klarte sågar å trenge inn i bydelen Jobar i Damaskus fra øst.
- **August 2013–2016:** Den syriske hæren iverksatte flere offensiver som stoppet og til dels reverserte opprørernes fremrykninger. Hæren lyktes deretter med å omringe og beleire de opprørskontrollerte bydelene. I enkelte områder ble det inngått lokale våpenhvileavtaler mellom opprørerne og den syriske hæren.
- **2016–april 2018:** Sentralregjeringen gjenvant gradvis kontrollen over forstedene. De tidligere inngåtte våpenhvileavtalene brøt sammen, og den syriske hæren lyktes med å tvinge opprørerne til å overgi seg gjennom en serie nye avtaler etter intensiverte beleiringer og militære angrep. De nye 'overgivelsesavtalene' innebar at opprørerne ble evakuert til Idlib, og områdene ble tilbakeført til sentralregjeringens kontroll.
- **Fra mai 2018:** Syriske myndigheter har full kontroll over Damaskus og hele provinsen Rurale Damaskus.

3.1 2011–2012: Demonstrasjoner og opptøyer

I mars og april 2011 brøt det ut demonstrasjoner og opptøyer rettet mot det sittende regimet. Dette ble opptakten til den syriske borgerkrigen. Demonstrasjonene spredte seg raskt til store deler av landet, og i løpet av 2012 og 2013 fikk væpnede opprørsgrupper kontroll over stadig nye områder i landet.

Demonstrasjonene spredte seg også til Damaskus, men myndighetene klarte å beholde kontrollen over byen og omkringliggende områder i 2011 og 2012. En av årsakene til dette var at store deler av befolkningen i Damaskus støttet sentralmyndighetene snarere enn opposisjonen. Dette kom blant annet til uttrykk høsten 2011 da store folkemengder ble mobilisert til støttedemonstrasjoner for det sittende regimet (Holliday 2011, s. 17–19).

En annen grunn til at sentralregjeringen beholdt kontrollen, var at man samlet en betydelig del av landets militære styrker i og rundt byen. Hæren og sikkerhetstjenestene ble mobilisert for å slå ned demonstrasjonene som opposisjonen organiserte. Allerede i april 2011 var det store demonstrasjoner i Muadamiya, Zamalka og Duma hvor sikkerhetsstyrkene skjøt mot demonstrantene. I mai begynte hæren å omringe bydeler hvor det foregikk demonstrasjoner, for deretter

å gjennomføre dør til dør hus-ransaker og arrestasjoner. Parallelt med dette ble ledende opposisjonspolitikere arrestert (Holliday 2011, s. 17–19).

Samtidig ble opposisjonen i økende grad militarisert, og i september var offiserer som hadde desertert fra hæren, involvert i militære stridigheter i nærheten av Zabadani, 30 kilometer nordvest for Damaskus. I november 2011 angrep opprørere, som nå gikk under fellesbetegnelsen Den frie syriske armé (FSA), et etterretningshovedkvarter i Harasta (Holliday 2011, s. 17–19).

I januar 2012 tok FSA full kontroll over Zabadani, og klarte sågar å slå tilbake sentralregjeringens første forsøk på å ta tilbake byen. Først en måned senere, den 11. februar 2012, klarte sentralregjeringen å gjenopprette kontrollen i Zabadani.² I mellomtiden måtte de bruke militære ressurser på å slå ned opprør i Øst-Ghuta og i landsbyen Rankus nord for Damaskus som opprørere hadde tatt kontroll over (Holliday 2012, s. 25–26). Sentralregjeringen fortsatte å mobilisere store militære styrker i Damaskus og omkringliggende områder i 2012. Et nytt forsøk fra opprørerne på å ta kontroll over byene i Øst-Ghuta, ble stoppet av en regime-offensiv i juli 2012 (Holliday 2013, s. 37).

3.2 2012–2013: Opprørerne tar kontroll over forstedene

Opprørerne hadde primært støtte i befolkningen, og mulighet til å operere relativt fritt, i to separate områder utenfor Damaskus i provinsen Rurale Damaskus, henholdsvis Vest-Ghuta og Øst-Ghuta. Myndighetene måtte bruke store militære ressurser på å kontrollere disse områdene. Den nordlige delen av Øst-Ghuta, med byene Adra, Duma og Harasta var særlig strategisk viktige da de ligger langs motorveien M5 som forbinder Damaskus med Homs lengre nord. Disse områdene var derfor gjenstand for særlig intense stridigheter i 2013 (Szybala 2014, s. 12–13).

Fra og med november/desember 2012 tok opprørerne kontroll over det meste av Øst-Ghuta, flere forsteder sør i byen,³ og Muadamiya i Vest-Ghuta. Opprørernes kontroll over disse forstedene utviklet seg gradvis. Enkelte forsteder, blant annet Darayya i Vest-Ghuta, ble på denne tiden beskrevet som et omstridt område snarere enn opprørskontrollerte (Carter Center 2013, s. 3–4; Holliday 2013, s. 37–

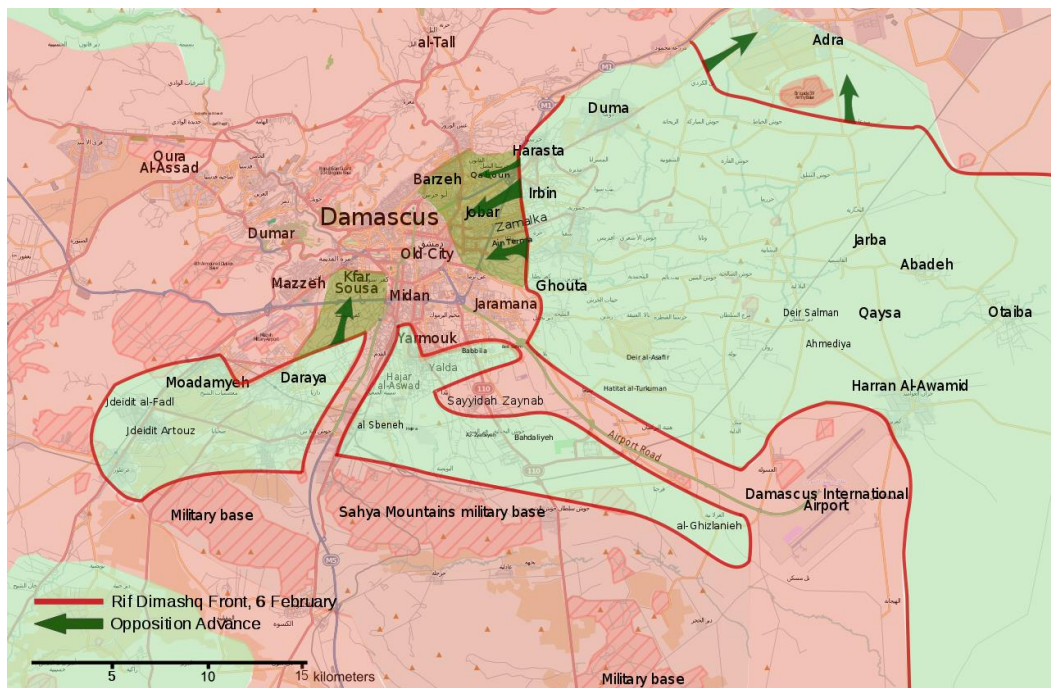
² Allerede sommeren 2012 hadde opprørerne tatt tilbake kontrollen over mesteparten av Zabadani (Abdel Kouddous 2013). Opprørerne måtte på ny overgi kontrollen over byen til syriske regjeringsstyrker i april 2014 (Al Jazeera 2014), men klarte senere å få kontroll over byen igjen. I september 2015 ble byen omfattet av den såkalte firebyers-avtalen (four towns agreement) mellom opprørerne og sentralregjeringen hvor man fikk på plass humanitære forsyninger og evakuering av sårede. I mars 2017 inngikk partene en ny avtale som innebar at regjeringshæren gjenvant kontrollen og at opprørerne kapitulerte. Hele den gjenværende befolkningen i Zabadani ble evakuert (EASO 2020, s. 25–26; Siege Watch u.å.; UNOCHA 2017, s. 1–2). Se også fotnote 5 på s. 14 for mer informasjon om firebyers-avtalen.

³ En av de sørlige forstedene som opprørerne rykket inn i, var den palestinske bydelen Yarmuk med 160 000 innbyggere. Yarmuk ble deretter beleiret av syriske regjeringsstyrker (Reidy 2014).

38). Selv om opprørerne ikke kontrollerte alle disse områdene fullstendig, hadde de bevegelsesfrihet og kunne langt på vei forhindre at den syriske hæren fikk den samme bevegelsesfriheten. Øst-Ghuta var dessuten for stort til at myndighetene kunne utplassere nok sikkerhetsstyrker til å oppnå kontroll (Szybala 2014, s. 13). Etter hvert som de væpnede opprørsgruppene ble sterkere og i stand til å forsvare nabolag og byer mot angrep fra den syriske hæren, oppsto også klarere grenser eller frontlinjer mellom regjeringskontrollerte og opprørskontrollerte områder (Adleh & Favier 2017, s. 5).

Våren 2013 stormet en koalisjon av opprørsgrupper bydelen Jobar nordøst for sentrum, og fikk dermed et fotfeste inne i Damaskus provins relativt tett på byens sentrum. Derfra fortsatte de offensiven med angrep på de tilgrensende bydelene Barzeh og Qabun, som sommeren 2013 ble beskrevet som omstridte områder med pågående krigshandlinger (ISW 2013; Szybala 2014, s. 16). Minst 80 % av sivilbefolkningen hadde på dette tidspunktet flyktet fra bydelene (Pax 2014, s. 2).

I mars 2013 skal opprørere, for en kortere periode, også ha trengt inn i bydelen Karf Souseh nord for Darayya, mellom Mezzeh militære flyplass og motorveien M5 som går sørover mot Jordan. Herfra angrep de angivelig syriske styrker og avfyrte raketter mot sentrum (Bernard 2013; Reuters 2013).

Kilde: MrPenguin21, Wikipedia 2018. Kartet viser opprørernes offensiv i februar og mars 2013, og angir omtrentlig opprørernes største territoriale utbredelse i Damaskus, før regjeringshæren stoppet og dels tok tilbake områder som opprørerne hadde hatt kontroll over. Merk at kartet også angir omstridte områder som opprørerne aldri fikk full kontroll over.

3.3 2013–2015: Den syriske hærens motoffensiv og beleiringer

I august 2013 innledet hæren en storstilt offensiv mot opprørerne på flere fronter. Tidlig i offensiven, om morgenen den 21. august, ble det brukt kjemiske våpen en rekke steder både i Øst- og Vest-Ghuta. Angrepet fikk stor internasjonal oppmerksomhet. USA var nær ved å angripe Syria som gjengjeldelse, men angrepsplanene ble avlyst og banet i stedet vei for en avtale om å avvikle og destruere Syrias arsenal og program for kjemiske våpen (Szybala 2014, s. 24–25, 29–30).

Offensiven fortsatte utover høsten. Hæren klarte ikke å ta tilbake de opprørskontrollerte områdene, men de lyktes med å stoppe opprørernes fremrykking, omringe og isolere opprørskontrollerte områder i Øst- og Vest-Ghuta, samt å sikre myndighetenes forsyningslinjer langs de store motorveiene nordover mot Homs og sørover mot Daraa og Jordan.

Sentralregjeringens allierte – den libanesiske sjia-militsen Hizballah og irakiske sjia-militser – startet deretter en offensiv mot sørlige bydeler i oktober 2013. Den erklærte målsetningen var å beskytte den viktige sjia-helligdommen i Sayda Zainab sørøst for sentrum. Offensiven lyktes med å sikre den viktige motorveien ut til den internasjonale flyplassen, samt å omringe og isolere de gjenværende opprørskontrollerte områdene sør for sentrum (Szybala 2014, s. 28, 32).

I begynnelsen av 2014 intensiverte hæren angrepene mot Jobar med blant annet artilleri- og rakettbeskytning og flyangrep. Til tross for innsatsen lyktes ikke hæren med å ta Jobar i denne fasen. I de tilgrensede bydelene Barzeh og Qabun, hvor det også hadde vært kamper, ble det imidlertid inngått lokale våpenhvileavtaler med opprørerne (Kozak 2015, s. 24–25; Pax 2014; Siege Watch u.å.).

I august 2014 klarte hæren, støttet av Hizballah og regimelojale militser tilsluttet National Defence Forces (NDF), å ta byen Mleiha etter en offensiv og beleiring som varte i tre måneder. Mleiha ligger i Øst-Ghuta rett øst for forstaden Jaramana og nord for motorveien til flyplassen. Deretter tok hæren og NDF Adra og det tilstøtende industriområdet som ligger helt nord i Øst-Ghuta langs motorveien som går nordover mot Homs. Hæren fulgte opp med å ta Wafidin Camp nord for Duma i november. Dermed stengte de av den siste forsyningsveien til opprørerne inn til Øst-Ghuta. Kort tid etter steg prisene på basisvarer som mel og ris betydelig i området (Kozak 2015, s. 25).

Sentralregjeringen begynte samtidig å beleire flere opposisjonskontrollerte byer og forsteder rundt Damaskus. Formålet var å tvinge opprørerne til underkastelse uten å bruke for store militære ressurser. Beleiringene, og matmangelen som den førte til, var også et middel for å tvinge sivilbefolkningen ut av opprørskontrollerte områder, og dermed fjerne den folkelige støtten til opprørsbevegelsene lokalt (Kozak 2015, s. 26).

Ifølge organisasjonen Siege Watch, som har samlet data og rapportert om beleiringssituasjonene i Syria, medførte beleiringene at vann og elektrisitetsforsyningen ble kuttet, og at det ble begrenset tilgang på mat, medisiner, helsehjelp og drivstoff. Beleirede områder ble ofte også utsatt for bombeangrep og militære angrep. I tillegg dro det syriske statsapparatet fordel av beleiringene ved å la noen få utvalgte forretningsmenn selge varer via kontrollpostene inn til de beleirede områdene til langt over markedspris, og deretter kreve inn en del av profitten. Det har vært betydelig migrasjon fra og mellom de beleirede områdene i løpet av denne perioden, på grunn av den vanskelige humanitære situasjonen som beleiringene skapte (Siege Watch 2016, s. 9).⁴

Darayya og Muadamiya i Vest-Ghuta kom periodevis under langvarige beleiringer fra slutten av 2012. Fra desember 2012 ble også Hajjar al-Aswad, Yarmuk, Yalda, Babila og Bet Sahm sør i Damaskus beleiret (Szybala 2014, s. 14, 18). Hele Øst-Ghuta ble også omringet og kom under beleiring fra midten av 2013 (Siege Watch 2016, s. 23).

Graden av beleiring varierte over tid og mellom de ulike opprørskontrollerte enklavene. Darayya, Zabadani og Madaya var under fullstendig blokade i flere år. Andre steder, for eksempel i Wadi Barada, var blokaden mer selektiv. Det betød at matvarer kunne passere inn, men ikke medisiner og bygningsmaterialer. Studenter og statsansatte kunne bevege seg fritt inn og ut, men menn i 'militær alder' mellom 17 og 42 år, sårede og internt fordrevne ble som regel forhindret fra å bevege seg ut av området (Adleh & Favier 2017, s. 5).

Gjennom beleiringene lyktes sentralregjeringen med å tvinge opprørerne til å gå med på lokale våpenhvileavtaler flere steder. Avtalene som ble inngått i denne fasen, innebar at opprørerne beholdt kontrollen inne i bydelene, men stoppet angrep mot den syriske hæren. Samtidig ble beleiringene løftet helt eller delvis. Avtalene innebar også i flere tilfeller fangeutvekslinger mellom partene. Fra desember 2013 og utover i 2014 ble det inngått våpenhvileavtaler i Muadamiya, Qudsaya, Barzeh, Qabun og i de sørlige bydelene Qadam, Yalda Babila og Beit Sahm (Kozak 2015, s. 26).

⁴ Siege Watch har tatt utgangspunkt i samme definisjon av beleirede områder som den FN benytter, men har samtidig kritisert FN for å underrapportere antallet beleiringer (Siege Watch 2016, s. 10; Siege Watch 2018, s. 14, 23–24). FN opererer med et skille mellom beleirede områder og områder som er vanskelig tilgjengelige (hard to reach). FN klassifiserer et område som beleiret dersom det er omringet av væpnede styrker, humanitære forsendelser normalt ikke kan komme inn og sivile samt syke og sårede ikke kan komme ut. Et område klassifiseres som vanskelig tilgjengelig dersom humanitær assistanse ikke kan komme inn regelmessig, den begrenses på grunn av pågående krigshandlinger eller kontrollposter – eller fordi myndighetene ikke gir tillatelse til humanitære forsendelser i rimelig tid (UNOCHA 2019, s. 5).

3.4 2016–2018: Sentralregjeringen gjenvinner kontrollen

Det russiske militære engasjementet i Syria fra 2015 ble et vendepunkt i den forstand at det ga den syriske hæren og deres allierte det militære overtaket den trengte for å vinne over opprørsgruppene. Gjennom fornyede beleiringer og intensiverte militære angrep lyktes hæren med å tvinge opprørerne rundt Damaskus til overgivelse. Fra og med august 2016 og frem til mai 2018 ble det inngått en serie nye avtaler som innebar at opprørskontrollerte områder ble tilbakeført til sentralregjeringens kontroll en etter en. Sentralregjeringen har referert til disse avtalene som ‘local recconciliation agreements’, mens opposisjonen har kalt det ‘forced surrender’ eller ‘capitulation’ (Adleh & Favier 2017, s. 2, 6–7).

I motsetning til de tidligere inngåtte våpenhvileavtalene, hvor opprørerne beholdt lette våpen og kontroll over bydelene, innebar de nye avtalene en fullstendig overgivelse. Opprørerne, deres familier og andre som ikke kunne forvente forsoning med sentralregjeringen, ble evakuert i busser til den opprørskontrollerte Idlib-provinsen. Noen bydeler og forsteder ble fullstendig tømt for mennesker, og sivilbefolkningen ble evakuert til enten Idlib eller til leire (collective shelters) kontrollert av myndighetene. Deretter ble noen av disse områdene omgjort til lukkede militære soner som innbyggerne ikke fikk returnere til, hvorpå husene ble plyndret for verdigjenstander av den syriske hæren og deres allierte. I andre områder fikk deler av sivilbefolkningen bli igjen (Adleh & Favier 2017, s. 8–10; Siege Watch 2018, s. 18–19).

Følgende områder ble overtatt av sentralmyndighetenes styrker gjennom overgivelsesavtalene mellom 2016 og 2018 (Amnesty International 2017, s. 18, 29; Siege Watch 2018, s. 16–19; Siege Watch u.å.):⁵

- **August 2016 – Darayya** (Vest-Ghuta, Rurale Damaskus). Hele den gjenværende befolkningen på 2500 mennesker ble evakuert til enten Idlib eller til en leir (collective shelter) kontrollert av sentralmyndighetene i Harjilleh utenfor Damaskus.
- **Oktober 2016 – Qudsaya og Hameh** (nordvest for Damaskus, Rurale Damaskus). Mellom 1000 og 2000 opprørere og deres familier ble evakuert til Idlib.
- **Oktober 2016 – Muadamiya** (Vest-Ghuta, Rurale Damaskus). 3000 mennesker, blant annet opprørere og deres familier, ble evakuert til Idlib.

⁵ Temanotatet *Syria: Myndighetsutøvelse i gjenerobrede områder* (Landinfo 2019, s. 15–22), og EASO-notatet *Syria. Exercise of authority in recaptured areas* som bygger på Landinfos notat (EASO 2020, s. 12–18) beskriver en del av disse overgivelsesavtalene i større detalj.

- **November 2016 – Khan al-Shih** (palestinsk flyktningleir sørvest for Damaskus, Rurale Damaskus). Flere tusen opprørssoldater og deres familier ble evakuert til Idlib.
- **Desember 2016 – At-Tall** (nord for Damaskus, Rurale Damaskus). Mellom 2000 og 3000 opprørere og deres familier ble evakuert til Idlib.
- **Januar 2017 – Wadi Barada** (flere mindre byer nordvest for Damaskus langs Barada-elven, Rurale Damaskus). Området inkluderer blant annet kildene til Barada-elven, Ayn al-Fijeh, som forsyner Damaskus med vann. Noen av lokalsamfunnene i området ble fullstendig evakuert.
- **April 2017 – Madaya og Zabadani** (nordvest for Damaskus, Rurale Damaskus). Zabadani ble helt evakuert og Madaya ble delvis evakuert.⁶
- **Mai 2017 – Barzeh og Qabun** (nordøst i Damaskus).
- **Februar 2018 – Al-Qadam** (sør i Damaskus)
- **Mars 2018 – Jobar** (øst i Damaskus) og **Øst-Ghuta** (Rurale Damaskus). Gjenværende opprørere og enkelte sivile ble evakuert til Idlib.
- **April 2018 – Yalda, Babila og Beit Sahm** (sør i Damaskus)
- **Mai 2018 – Yarmuk og Hajjar al-Aswad** (sør i Damaskus)

Siden mai 2018 har ikke væpnede opprørsgrupper hatt territoriell kontroll over noe område i Damaskus eller Rurale Damaskus. Den syriske staten har kontrollert hele området, og politi, hæren og allierte militser har ivaretatt rettshåndhevelsen.

3.5 Territoriell kontroll oppsummert

Opprørsgruppene har stort sett kun hatt kontroll over forsteder og byer rundt Damaskus i provinsen Rurale Damaskus, mens selve byen har vært kontrollert av sentralmyndighetene. I Damaskus provins har opprørerne kun hatt kontroll eller delvis kontroll over bydelene Jobar, Barzeh og Qabun nordøst for sentrum og i de sørlige bydelene Qadam og Yarmuk.

Følgende områder (kommuner) i Damaskus provins var under sentralmyndighetenes kontroll gjennom hele konflikten: Dummar, Mezzeh, Kafr Sussa (med unntak av en opprørsoffensiv i mars 2013), Muhajerin, Salhiya, Rukn ed-Din, Sarujah, Al-Qanawat, Gamle Damaskus, Al-Shaghur (delvis), Midan (delvis).

⁶ De to byene var fra september 2015 omfattet av den såkalte firebyers-avtalen (four towns agreement) hvor man fikk på plass humanitære forsyninger eller evakuering av sårede i bytte mot tilsvarende ordninger for de to byene Foah og Kefraya i Idlib som var beleiret av opprørsgrupper. I mars 2017 inngikk partene en ny avtale som innebar evakuering av befolkningen i Foah og Kefraya til Aleppo og en evakuering av befolkningen i Madaya (delvis) og Zabadani (fullstendig) til Idlib (EASO 2020, s. 25–26; Siege Watch u.å.; UNOCHA 2017, s. 1–2).

Skriftlige kilder

- Abdel Kouddous S. (2012, 13. august) On the ground in Zabadani, a Syrian town in revolt. *The Nation*. Tilgjengelig fra <https://www.thenation.com/article/archive/ground-zabadani-syrian-town-revolt/> [lastet ned 28. august 2020]
- Abdin, Y. (2017). The fragility of community security in Damascus and its environs. *International Review of the Red Cross*. ICRC: Geneve. Tilgjengelig fra <https://international-review.icrc.org/articles/fragility-community-security-damascus-and-its-environs> [lastet ned 17. mars 2020]
- Adleh, F. & Favier, A. (2017, juni). *'Local reconciliation agreements' in Syria: A non-starter for peacebuilding*. Firenze: European University Institute. Tilgjengelig fra https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/46864/RSCAS_MED_RR_2017_01.pdf?sequence=1 [lastet ned 28. mai 2020]
- Al Jazeera (2014, 29. april) Syria rebels surrender in border town. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/news/middleeast/2014/04/syria-rebels-surrender-border-town-2014426152724543924.html> [lastet ned 28. august 2020]
- Amnesty International (2017, 13. november). *'We leave or we die'. Forced displacement under Syria's 'reconciliation' agreements*. London: Amnesty International. Tilgjengelig fra <https://www.amnesty.org/download/Documents/MDE2473092017ENGLISH.pdf> [lastet ned 28. april 2020]
- Balanche, F. (2018). *Sectarianism in Syria's civil war*. Washington DC: The Washington Institute for Near East Policy. Tilgjengelig fra <https://www.washingtoninstitute.org/uploads/Documents/pubs/SyriaAtlasCOMPLETE-3.pdf> [lastet ned 23. juni 2020]
- Bernard A. (2013, 25. mars). Syrian rebels hit central Damascus square with mortar shells. *The New York Times*. Tilgjengelig fra <https://www.nytimes.com/2013/03/26/world/middleeast/mortars-hit-central-damascus-square-at-least-one-killed.html> [lastet ned 20. mai 2020]
- Carter Center (2013, 7. juni). *Regional conflict Report # 2. Damascus*. Atlanta: Carter Center. Tilgjengelig fra https://www.cartercenter.org/resources/pdfs/peace/conflict_resolution/syria-conflict/DamascusReport.pdf [lastet ned 8. mai 2020]
- Central Bureau of Statistics (u.å.). *Statistical abstract*. Damascus: Central Bureau of Statistics. Tilgjengelig fra <http://cbssyr.sy/index-EN.htm> [lastet ned 8. mai 2020]
- EASO, dvs. European Asylum Support Office. (2020, 31. januar). *Syria. Exercise of authority in recaptured areas*. Malta: EASO. Tilgjengelig fra https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/01_2020_EASO_COI_Report_Syria_Exercise_of_authority_in_recaptured_areas.pdf [lastet ned 28. august 2020]
- Holliday, J. (2011, desember). *The struggle for Syria in 2011. An operational and regional analysis*. Washington DC: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Struggle_For_Syria.pdf [lastet ned 12. mai 2020]
- Holliday, J. (2012, mars). *Syria's armed opposition*. Washington DC: Institute for the Study of War. Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/sites/default/files/Syrias_Armed_Opposition.pdf [lastet ned 12. mai 2020]

- Holliday, J. (2013, mars). *The Assad Regime. From counterinsurgency to civil war*. Washington DC: Institute for the study of war. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/TheAssadRegime-web.pdf> [lastet ned 13. mai 2020]
- Irgens, M. *Damaskus* (sist endret 2. april 2020). Oslo: Store Norske Leksikon. Tilgjengelig fra <https://snl.no/Damaskus> [lastet ned 7. mai 2020]
- ISW, dvs. Institute for the study of war (2013, 9. august). *The opposition advances in Damascus*. Washington DC: Institute for the study of war. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/backgrounder/opposition-advances-damascus> [lastet ned 13. mai 2020]
- Kouddous, S. A. (2012, 13. august) On the ground in Zabadani, a Syrian town in revolt. *The Nation*. Tilgjengelig fra <https://www.thenation.com/article/archive/ground-zabadani-syrian-town-revolt/> [lastet ned 28. august 2020]
- Kozak, C. (2015, april). 'An army in all corners'. *Assad's campaign strategy in Syria*. Washington DC: Institute for the study of war. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/sites/default/files/An%20Army%20in%20All%20Corners%20by%20Chris%20Kozak%201.pdf> [lastet ned 13. mai 2020]
- Landinfo (2019, 24. oktober). *Syria: Myndighetsutøvelse i gjenerobrede områder*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Syria-temanotat-Myndighetsut%C3%B8velse-i-gjenerobrede-omr%C3%A5der-24102019.pdf> [lastet ned 29. april 2020]
- OCHA (2016, 1. februar). *Syria: Rural Damascus Governorate Reference Map*. Genève: OCHA. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/ocharosy_rural_damascus_governorate_reference_map_jan_2016.pdf [lastet ned 8. september 2020]
- OCHA, dvs. UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (2016, 22. september). *Syrian Arab Republic: Damascus City Reference Map*. Genève: OCHA. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/damascus_city_reference_map_20160922.pdf [lastet ned 8. september 2020]
- Pax (2014, 20. juni). *Syria alert XIII. Forced ceasefires: The case of Barzeh and Qaboun*. Utrecht: Pax. Tilgjengelig fra <https://www.paxforpeace.nl/publications/all-publications/syria-alert-xiii-forced-ceasefires> [lastet ned 22. mai 2020]
- Rabbat, N. O. (2020, 19. mars). *Damascus. National Capital, Syria*. Chicago: Encyclopædia Britannica. Tilgjengelig fra <https://www.britannica.com/place/Damascus> [lastet ned 8. mai 2020]
- Reidy, E. (2014, 29. januar) Starving to death in Syria's Yarmouk camp. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <https://www.aljazeera.com/indepth/features/2014/01/starving-death-syria-yarmouk-camp-201412974852695717.html> [lastet ned 28. august 2020]
- Reuters (2013, 25. mars), Syrian rebels bombard central Damascus, army artillery hits back. *Reuters*. Tilgjengelig fra <https://www.reuters.com/article/us-syria-crisis-damascus/syrian-rebels-bombard-central-damascus-army-artillery-hits-back-idUSBRE92O07320130325> [lastet ned 20. mai 2020]
- Siege Watch (u.å.) *Siege Watch* [kartressurs med oversikt over beleiringer] Washington DC: Siege Watch. Tilgjengelig fra <https://siegewatch.org/> [lastet ned 22. mai 2020]

- Siege Watch (2016, februar) *First quarterly report on besieged areas in Syria*. Washington DC: Siege Watch. Tilgjengelig fra: <https://siegewatch.org/wp-content/uploads/2015/10/PAX-RAPPORT-SIEGE-WATCH-FINAL-SINGLE-PAGES-DEF.pdf> [lastet ned 19. mai 2020]
- Siege Watch (2018). *Final report. Out of sight out of mind: The aftermath of Syria's sieges*. Washington DC: Siege Watch. Tilgjengelig fra <https://siegewatch.org/wp-content/uploads/2015/10/pax-siege-watch-final-report-spread.pdf> [lastet ned 20. mai 2020]
- Synaps (2020, 10. februar). No Damascus like home. *Synaps*. Tilgjengelig fra <https://www.synaps.network/post/life-in-damascus-syria> [lastet ned 7. mai 2020]
- Szybala, V. (2014, januar). *Assad strikes Damascus. The battle for Syria's capital*. Washington DC: Institute for the study of war. Tilgjengelig fra http://www.understandingwar.org/sites/default/files/ISWAssadStrikesDamascus_26JAN.pdf [lastet ned 13. mai 2020]
- UNHCR (2017). *UNHCR Syria / Damascus FO. End of year 2017 / Factsheet*. Damaskus: UNHCR. Tilgjengelig fra <https://www.unhcr.org/sy/wp-content/uploads/sites/3/2018/02/04-Damascus-FO-Factsheet-2017.pdf> [lastet ned 8. mai 2020]
- UNOCHA (2017). *Turkey. Syria: four Towns Evacuations (as of 20 April 2017)*. UNOCHA. Tilgjengelig fra https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/20170420_four_towns_evacuation_flash_update_final.pdf [lastet ned 25. mai 2020]
- UNOCHA (2019, mars). Humanitarian Needs Overview. Syrian Arab Republic. UNOCHA. Tilgjengelig fra <https://hno-syria.org/#resources> [lastet ned 22. april 2020]
- Wikipedia. *Map of the February 2013 Damascus offensive* (sist endret 2018). Tilgjengelig fra [https://en.wikipedia.org/wiki/Damascus_offensive_\(2013\)#/media/File:Damascus_offensive_\(February_2013\).svg](https://en.wikipedia.org/wiki/Damascus_offensive_(2013)#/media/File:Damascus_offensive_(February_2013).svg) [lastet ned 8. september 2020]
- Wikipedia. *Municipalities of Damascus* (sist endret 15. januar 2014). Tilgjengelig fra https://en.wikipedia.org/wiki/Municipalities_of_Damascus#/media/File:Districts_of_damascus_english.svg [lastet ned 8. september 2020]
- Wind, B. & Ibrahim, B. (2020). The war-time urban development of Damascus: How geography and political economy of warfare affects housing patterns. *Habitat International* (96). Tilgjengelig fra <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0197397519309464> [lastet ned 19. juni 2020]